

ירמיהו טו – טז

במחצית השנייה של פרק טו. מצטייר הנביא כמי שרוחו שפלה והוא מפגין אכזבה. אך מצד ה' הוא מקבל דברי עידוד וחיזוק. הנביא אינו משרת את עמו בצרתו, הוא מצטווה שלא להשתתף בתחינתם ובתפילותיהם. האירועים הבאים על העם הולכים ומחריפים ומה קל להם לתקוף את ירמיהו ולהאשימו בכל הצרות והתלאות.

**י' אוי- לי אמי-- כי ילדתני איש ריב ואיש מדון, לכל-
הארץ; לא-נשיתי ולא-נשו-בי, פלה מקללוני. י"א אמר
ה', אם-לא שריתיך לטוב; אם-לוא הפגעתני בך, בעת רעה
ובעת צרה--את-האיב".**

הנביא מתלונן על כי כולם מקללים אותו. מלמדנו שבאותה תקופה האמינו כי כוחה של קללה להזיק והנביא חושש לשלומו. ה' מעודד את הנביא ומבטיחו טובה אישית. הנביא עטה הגנת ברזל, ברזל באיכות מעולה – ברזל מצפון. (עד היום נוהגים לכנות מעלה ואיכות למוצר על שם עיר מכורתו. ידענו, למשל, לשבח פלדה כפלדת שפילד, אשר בבריטניה). מנחם ה' את ירמיהו שהוא יעביר מעליו את אויביו (האישיים) ברוב חמתו.

**י"ד והעברתי, את-איביך, בארץ, לא ידעת: פי-אש
קדחה באפי, עליכם תוקד." לדבר ה' הזה עונה הנביא
באותו מטבע- לשון: "אתה ידעת ה', זכרני ופקדני
והנקם לי מרדפי--אל-לארץ אפך, תקחני; דע,
שאתי עליך חרפה. טז נמצאו דבריך, ואכלם, ויהי
דברך לי, לששון ולשמחת לבבי: פי-נקרא שמך עלי,
ה' אלהי צבאות." "דו שיח" בין הנביא לא-ל המופקד על
שלומו והמגן עליו מפני מבקשי נפשו. כי הרי הנביא ממלא
שליחות והאחראי על השליחות מחויב בשלומו של השליח. אני,**

אומר הנביא, נתפס בעיני הציבור כי שמך ה' נקרא עלי. מאמין ירמיהו כי הוא במצב של מלחמה על כן יריביו הם אויבים וה' הוא צבאות. הנביא יהי נחושת מול המלחמה של הציבור (השומעים את דבר ה' מפיו).

טז

הנביא מקריב את חייו האישיים על מזבח נבואתו, כמצוות ה' עליו. "וַיְהִי דְבַר-ה' אֵלַי לֵאמֹר. **ב. לֹא-תִקַּח לְךָ, אִשָּׁה; וְלֹא-יְהִיו לְךָ בָּנִים וּבָנוֹת, בַּמָּקוֹם הַזֶּה.**" הנבואה היא אכזרית מאין כמוה, אל תוליד בנים או בנות, כי נגזרה הגזרה המרה.

" **ג. כִּי-כֹה אָמַר ה', עַל-הַבָּנִים וְעַל-הַבָּנוֹת, הַיְלֹוּדִים, בַּמָּקוֹם הַזֶּה; וְעַל-אִמְתָּם הַיְלֹוּדוֹת אוֹתָם, וְעַל-אֲבוֹתָם הַמּוֹלְדִים אוֹתָם-- בְּאֶרֶץ הַזֹּאת. ^ד מְמוֹתַי תַּחֲלֹאִים יָמָתוּ, לֹא יִסְפְּדוּ וְלֹא יִקְבְּרוּ-- לְדַמּוֹן עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה, יְהִיוּ; וּבַחֲרָב וּבַרְעָב, יִכְלוּ, וְהִיתָה נְבִלְתָם לְמֵאֲכָל, לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבַהֲמַת הָאָרֶץ.** " {מציע להבין במילה חרב כענין של יובש זאת אומרת בבצורת וברעב. אם כי המפרשים נוהים אחר מלחמה.}

הנביא מצווה לא להשתתף בצער ובאבל המשפחות שאבדו את צאצאיהם. אם יש מתאבלים סימן שלא הייתה השמדה טוטאלית. ועל כך מתבקש הנביא שלא לנחם כי אין את מי ולא לשמוע כל נחמה כי אין מי שיקרא זאת.

(בית מרזח אינו הפאב השרוי בשפת העם אלא הוא בית אבל בו נשמעות צעקות הכאב והאבלות. לפאב של ימינו קראו בית משתה).

הקללה על העם היא היפך מסימני השמחה: ה' ישבית את קול הששון וקול השמחה, קול החתן וקול הכלה. וכל זאת על כי העם הזניח את עברו, עבר לעבוד אלילים. יש הפניית עורף מוחלטת אל תורת ה' והזנחת האמונה בו. העונש יטביע את חותמו על העם בכך. הגלות הזו תשכיח את גלות מצרים והגאולה שתבוא בעתיד תשכיח את יציאת מצריים, שנחקה כל כך בלב העם. "כִּי אִם-חַי-הוּא, אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפּוֹן, וּמִכָּל הָאֲרָצוֹת, אֲשֶׁר הִדְיָחֵם שָׁמָּה; וְהִשְׁבַּתִּים, עַל-אֲדָמָתָם, אֲשֶׁר נָתַתִּי, לְאֲבוֹתָם."

הנבואה החריפה מתארת את העם הנרדף על ידי האויבים והמנסה ללא הצלחה לחפש מקלט ומפלט מיד השונא. הנביא מסכם, לצערו, שאיש מן המלטים לא ינצל ולא חשוב לאיזה נקיק סלעים או מקום מסתור יברח.

כושרו של האויב הוא כמו זה של דייג היודע לדוג דגים בכמויות (ברשתות דיג, נתפסים דגים רבים). מוסיף הנביא לשוות את האויב האכזר כציידיים היודעים לצוד את החיה הנמלטת מפניהם.

העיקרון כי אין נסתר משמיים דבר, אין נסתר מחמתו. מול עיני הבורא אין מסתור יעיל. עבור הבורא נטמאה הארץ הטהורה שנתנה לעם.

"כִּי עֵינַי עַל-כָּל-דְּרָכֵיהֶם, לֹא נִסְתְּרוּ מִלְּפָנָי; וְלֹא-נִצְפָן עֵינָם, מִנֶּגֶד עֵינַי. וְשָׁלַמְתִּי רִאשׁוֹנָה, מִשָּׁנָה עֹנָם וְחִטָּאתָם, עַל, חֲלָלֵם אֶת-אֲרָצִי: בְּנִבְלַת שְׁקוּצֵיהֶם וְתוֹעֵבוֹתֵיהֶם, מִלְּאוֹ אֶת-נַחְלָתִי."

אין זאת אלא עוד נבואת פורענות, רחוקה מנחמה. הפורענות תגדל כי העם היה אמור להיות החלוץ של עבודת ה', ותחת זאת הגויים הם הפונים אל ה'. מאכזב ומצדיק את הפורענות הכבדה. כפי שמבטאת הנבואה בלשונה.

וַיֵּט ה' עֵזִי וּמַעְזִי, וּמְנוּסִי--בְּיוֹם צָרָה; אֱלֹהִי,
גֹּוִים יָבֹאוּ מֵאֲפָסַי--אֲרָץ, וַיֹּאמְרוּ אֶדְ-שָׁקֵר נִחְלוּ
אֲבוֹתֵינוּ, הֶבֶל וַאֲיִן-בָּם מוֹעִיל. ^כ הִיעֲשָׂה-לוֹ אָדָם,
אֶ-לֹהִים; וְהִמָּה, לֹא אֶ-לֹהִים. ^{כא} לָכֵן, הִנְנִי
מוֹדִיעַם, בַּפֶּעַם הַזֹּאת, אוֹדִיעַם אֶת-יָדַי וְאֶת-
גְּבוּרָתִי; וַיִּדְעוּ, כִּי-שָׁמַי ה' ".

מאוכזב הנביא מעבודת האלילים, שהשתלטה על העם, כי לכל
בר דעת אין באלילים שום תועלת ומה קשה לעבוד את ה',
שהוא אמת.

הלקח לימינו הוא להבין מה היא משמעות של עבודת כוכבים
בימינו. עבודת האלילים המאיימת לגבור בחצרותינו מתחפשת
בתבניות בנות זמננו אין זה פסל וצלם עץ, אבן הר או בקעה.
היום היא מתחפשת לרעיונות עיוועים של שלטון חסר תרבות
יהודית. היהדות אינה דמוקרטיה, כי האחרונה מאיימת להיות
עבודת אלילים מודרנית, טוב יהי לנו אם נשוב ללמוד וללמד,
לשמור ולעשות. וַיֵּט ה' עֵזִי וּמַעְזִי, וּמְנוּסִי--; וַיִּדְעוּ, כִּי-שָׁמַי
ה' ".